

ע"פ 8639/13 - המערער בע"פ 7166/13: אמיר אלדבս, המערער
בע"פ 8639/13: הARAM טרייטרי נגד המשיבה בע"פ 7166/13 ובע"פ
8639/13: מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעוורים פליליים

ע"פ 8639/13
ע"פ 7166/13

לפני:
כבוד השופט א' רובינשטיין
כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט צ' זילברטל

המערער בע"פ 7166/13 : אמיר אלדבս
המערער בע"פ 8639/13 : הARAM טרייטרי

נ ג ז

המשיבה בע"פ 7166/13 ובע"פ מדינת ישראל
: 8639/13

ערעור על פסק דין של בית המשפט המחוזי ירושלים
מיום 16.09.2013 בת"פ 20842-11-12 שניתן על ידי
השופט ראובן שמייע

תאריך הישיבה: ז' באדר ב' תשע"ז (9.3.14)

בשם המערער בע"פ 7166/13 : עו"ד רמי עותמאן
בשם המערער בע"פ 8639/13 : עו"ד סועaad Riyad

עמוד 1

עו"ד אופיר טישלר

בשם המשיב בע"פ 3/1667

ובע"פ 8639/13:

עו"ס ברכה ויס

בשם שירות המבחן:

פסק דין

השופט א' רובינשטיין:

א. שני ערעורים על גזר דיןו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופט שמייע) מיום 13.9.16 בת"פ 20842-11-12, בגיןו הוטלו על המערער בע"פ 7/1666 (להלן אמיר) עשרים ותשעה חודשים מאסר בפועל ותשעה חודשים מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, ועל המערער בע"פ 8639 (להלן היitem) עשרים ותשעה חודשים מאסר בפועל ותשעה חודשים מאסר על תנאי למשך שלוש שנים. זאת, לאחר שהורשו - לפי הودאותם במסגרת הסדר טיעון - בעבירות של קשרת קשור, חבלה בכונה מחמירה וסייע להצתה. הפרשה עניינה התפרעות המונית ותקיפת עמדת שיטור בכניסה למחנה הפליטים שועפט.

רקע והליכים

ב. בכתב אישום מתוקן, שהוגש נגד המערערים, ילדי 1993, תושבי שועפט בירושלים, וכן נגד שישה אחרים, נטען כי ביום 12.9.14, בשעות הערב, התקיימה הפגנה אלימה בסמוך לעמדת שיטור בכניסה למחנה הפליטים שועפט. לפי כתב האישום, המערערים, יחד עם יתר הנאים ועם אחרים, קשו לידיות בקבוקי תבערה, זיקוקים ובנים עברו עמדת השיטור ולעבר כוחות הביטחון, ואmir נערך מבזבז מועד לצלם את האירוע על-מנת להפיצו. בכתב האישום נטען, כי שניים מן הנאים האחרים יצרו בקבוקי תבערה וידו אוטם לעבר העמדה, וכי חלק מהנאים נוספים שהשתתפו בהפגנה ניסו לפרוץ לעמדה ולשרוף אותה, ואף השילכו צמיג בווער לעבר הגדר המקיפה אותה, אשר החלה להידלק. עוד נטען בכתב האישום, כי חלק מן הנאים ידה אבנים לעבר כוחות התגבור שהוזעקו למקום לבקשת השוטר ששאה בעמדה, ובמהמשך עקירה הגדר והושליך צמיג בווער נוספת וכתוואה מכך חד לתוכה עשן. לפי הנאמר בכתב האישום, שניים מן הנאים האחרים ירו כעשרה זיקוקים לעבר העמדה. בכתב האישום נאמר, כי לאחר שכוחות התגבור חילצו את השוטר ששאה בעמדה, ידו הנאים וצדירים נוספים אבנים לעברם, ואלה הגיעו בשוטר ובמפקדו וגרמו להם לפגיעות - לאחד פגעה בכף רגלו, ולשני פגעה בחזהו, ברגלו ובכף ידו. כתב האישום המתוון ייחס למערערים עבירות של קשרת קשור לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, תשל"ז-1977, חבלה בכונה חממירה לפי סעיף 329(א)(2) לחוק, וסייע להצתה לפי סעיף 448(א) יחד עם סעיף 31 לחוק. בכתב האישום מפורט אישום נוסף, שאינו נוגע למערערים.

ג. ביום 13.4.10 הורשעו המערערים - לפי הודאותם במסגרת הסדר טיעון - בכתב האישום המתוקן. הסדר הטיעון לא כלל התייחסות לענישה.

ד. תסקיריו שירות המבחן למבוגרים, שהוגשו טרם גזר הדין, נמנעו מהמליצה טיפולית בגיןם למערערים. תסקיריו שירות המבחן בעניינו של אמיר (מן הימים 6.6.13 ו-13.7.17) ציינו אמנים את משפטותו הנורמטיבית ואת עברו הפלילי הנוכחי, אך לצד זאת נאמר בהם כי התקשה ליטול אחריות על התכונן המוקדם של מעשי, וכן התקשה להכיר בתקופנותו ולגלות אמפתיה לנפגעים. התרשומות של שירות המבחן הייתה כי קיימס סיכון להישנות התנהגות מסווג זה בעתיד. באשר להיוותם ציון שירות המבחן (בפסקיריהם מן הימים 10.6.13 ו-3.7.13) את משפטותו הנורמטיבית ואת עברו הפלילי הנוכחי, אולם לצד זאת נאמר בתסקיריהם כי הוא נוטה לטשטש את חלקו באירוע ומתקשה לשלוט בדחפיו התוכפנויים. התרשומות של שירות המבחן הייתה כי קיימס סיכון ביןוני להישנות התנהגות דומה מצדיו של היומן.

ה. בגזר דין מיום 16.9.13 עמד בית המשפט המחוזי על חומרת העבירות שבahn הורשו המערערים יותר הנאשמים. נאמר, כי הלו כרכות בסיכון רב לגוף ולרכוש, וכי חומרתן מתגברת נוכח העובדה שנעשו בחבורה ושקדם להן תכנון מוקדם. בגזר הדין נאמר (פסקה 37), כי "לא ניתן לשולש שמאחורי המעשים עמד גם מניע אידיאולוגי". טענתם של הנאשמים, לפיה העובדה שמדובר בעמדה ממוגנת מקהה מחומרת התקיפה, נדחתה על ידי בית המשפט. נקבע, כי מתחם הענישה ההולם את העבירות המיוחסות לנאשמים בגין האישום שתואר מעלה הוא בין עשרים וארבעה לשישים וחמשי מסר. בגזר הדין נאמר, כי במסגרת שיקולי הענישה של הנאשמים נשקלו גלים הצעיר, העובדה שחלקם נעדרו עבר פלילי, והודאותם במסגרת הסדר טיעון, וקטינותם של חלק מן הנאשמים. בשלב זה, פונה בית המשפט לגזירת העונש של כל אחד מן הנאשמים.

ו. באשר לאmir נאמר בגזר הדין, כי הוא נעדר עבר פלילי, וזה מעורבותו הראשונה באירוע פלילי. מנגד צוין, כי הוא צילם את האירוע לצורך הפטצת העצמות באוכלוסייה. בית המשפט ציין, כי תסקיר שירות המבחן בעניינו של אмир מלמד על נטילת אחריות חלקית תוך צמצום מעורבותו, ועל אי-גילוי אמפתיה כלפי הנפגעים. נאמר, כי להערכת שירות המבחן קיימס סיכון להישנות המעשים בעתיד, ועל כן לא ניתנה המלצה טיפולית בעניינו, ואדרבא - המלצה(IServiceות המבחן היא לענישה מוחשית. בסופה של יום, הושטו על אמיר-כאמור-עשרים ותשעה וחמשי מסר בפועל ותשעה וחמשי מסר על תנאי למשך שלוש שנים.

ז. באשר להיומן נאמר בגזר הדין, כי זו מעורבותו הראשונה בפלילים, וכי התרשומות של שירות המבחן היא שהוא נוטה לטשטש את חלקו באירוע, ושקיימס סיכון להישנות העבירות בעתיד. על היומן הושתו-כאמור-עשרים ותשעה וחמשי מסר בפועל ותשעה וחמשי מסר על תנאי למשך שלוש שנים.

מכאן הערעורו.

ערעورو של אמיר – ע"פ 13/7166

ח. בערעורו של אמיר נטען, כי בית המשפט המחוזי סטה מרף הענישה המקובל ברגע ذה, וכי לא ניתן משקל לחלקו היחסי - הקטן לפי הטענה - באירוע. נטען, כי העובדה שאмир תיעד את ההפגנה מלמדת שלא נטל חלק באירועים הקשים - יידי בקבוקי התבURAה והצמיגים הבוערים. עוד נטען בערעורו, כי בגזר הדין לא ניתן די משקל לניסוחיו האישיות של אמיר – גילו הצעיר, והעובדה שהוא אדם נורטטיבי ובן למשפטה נורטטיבית, שזו לו מיעידתו הראשונה והאחרונה. נטען, כי היה על בית המשפט ליתן משקל רב יותר גם לשיקולי השיקום בעניינו של אמיר. לבסוף נטען לפגיעה בעקרון אחידות הענישה, בהשוואה לאחרים.

עמוד 3

ט. בערعرو של היהם נטען, כי בקביעת מתחם הענישה התעלם בית המשפט המחויז מגילו הצעיר של היהם ומהיותו בגיר-צעיר. נטען, כי בגין עונשו של היהם לא ניתן משקל מסוים להמלצת שירות המבחן בגיןו, להיעדר עבר פלילי ולחלוּף הזמן מביצוע העבירות. גם היהם טוען בערعرو לפגיעה בעקרון איחidot הענישה, באשר – כך טוען – על נאשם אחר בכתב האישום הוטלו שבעה עשר חודשים מאסר בפועל.

תקין משלים של שירות המבחן

י. בתסקיר משלים של שירות המבחן מיום 27.2.14 בגיןו של אמר נמסר, כי הוא שווה באגף האסירים הבלתי חונכים, אינו זכאי ללווי סוציאלי, אינו מוכר לגורמי הטיפול בכלל, ולחובתו שתי עבירות ממשמעת.

הדיון לפנינו

יא. בדיון ביום 14.3.14 טען בא כוחו של אמר, כי על מעורבים אחרים באירוע הוטלו עונשים דומים, הגם שעברם הפלילי מכבד מזה של שלו. לטענותו, יש ליתן משקל לעובדה שאמר צילם את האירוע ולא נטל חלק פעיל באליםות. עוד טען בא כוחו של אמר, כי האירוע בגיןו הורשו המעורבים לא נחקר בטרם פורסמו במרשתת הסרטונים שתיעדו אותו, וכי לפיו נסיוונו בכך אין הרשות לנtotות להורות על שחרורו מוקדם ועל כן יש מקום להקללה. בא כוחו של היהם שב וטען, כי עבדת היותו בגין-צעיר מצדיקה התערבותו במתחם הענישה שנקבע בבית המשפט המחויז, וכי פערו הענישה בין היהם לנאשם אחר מצדיקים התערבותו בגין הדין. הגב' ויס', בשם שירות המבחן, צינה כי הנסיבות לשחרורו מוקדם אינה גבואה, וכי שיבוצם של המעורבים – באגף בטחוני או באגף רגיל – תלוי גורמי שירות בתי הסוהר בא כוח המדינה טען, כי עונשם של המעורבים לא זו בלבד שאינו מחמיר, אלא שהוא על הצד המקל. לטענותו, צפיה בסרטונים המתעדים את האירוע ממחישה את היקף התקיפה ועוצמתה. באשר לעניין אי-אחדות בענישה טען בא כוח המדינה, כי הנאשם הנוסף – אלו התייחס היהם בערعرو – שיתף פעולה באופן מלא והביע רצון עד להתקדם בחיו, ושירות המבחן המליך להימנע ממאסרו.

הכרעה

יב. לאחר העיון, החלטו להיעתר לערعروים במידת מה, באופן שמעונייני המאסר בפועל שהוטלו על כל אחד מן המעורבים יופחתו שני חודשים מאסר, כך שאמר ישא בעונש מאסר בפועל בן עשרים ושבعة חודשים, והייתה בעונש מאסר בן עשרים וחמשה חודשים. "אמר כבר כאן, כי אין הדבר נובע כל עיקר מהקלת ראש בחומרת העבירה, אלא מנושאי שיקום כפי שיפורט.

יג. אכן, למוטר להזכיר מלים על חומרת האירוע בגיןו הורשו המעורבים, ועל חומרת העבירות שבן הורשו.

עסקינן בהतפרעות המונית שתוכננה מבעוד מועד, שבוצעה על ידי שירות משתתפים בהם קטינים, אשר ביקשו לפגוע

בעמדת השיטור שבסמכות למחנה הפליטים ובכוחות הבטחון; ביקשו – ופצעו, בגוף וברכוש. ההतפרעות שתוארה בכתב האישום כללה, בין היתר, יידי בקבוקי תבערה, השלכת צמיגים בעורם וידי אבנים. אמנים המערערים לא הוואשוו – בוגר כתב האישום המתוקן – בידיו בקבוקי תבערה, אלא שברק אין כדי להניע מוחמורה מעשיהם, שכן לפי האישום שבו הודה והורשעו, נטלו חלק בידיו אבנים ובהשלכת צמיגים בעורם. הסכנה הנש��ת מלאה אינה מן הדברים הטעונים הוכחה: אבנים – פגיעה רעה, והמיידה אותה יכול רק לשער את מידת הפגיעה, העוללה להגעה חילתה כדי מחיר דמים, והוא דברים מעולם. אומר הפסוק (איכה ג', נ"ג) "צמתו בבור חי ידו אבן بي". כבר נאמר, כי אבן היא נשך מסוון, לא כל שכן שאבנים באות בחבורה, בהtagזדות של המונע (ראו ע"פ 6569/05 אבו אלעיש נ' מדינת ישראל (2006)), ונעיננו יוכיח. וצמיגים בעורם – בודאי ובודאי שכן, שהרי ראשיתה של הבערת האש ידועה ואחריותה מי ישורונה. בנוסף, כי המעשים בגינם הורשעו המערערים נשאים משנה חמורה בנדונו, באשר הופנו כלפי גורמי אכיפת החוק.

יד. חמורתו של האירוע נשוא כתוב האישום עולה איפוא הן מהתכןן המוקדם, הן מריבוי המשתתפים, הן עצמתו, הן ממיהאות הגורמים לפיהם כוונו המעשים והן מתוצאותיו – פגעה שני שוטרים, וגרימת נזק לעמדת השיטור. דעת לבנון נקל, כי הסיכון והסכנה הנש��פים מאירוע זה מחייבים ענישה מחמירה. בע"פ 3063/12 מדינת ישראל נ' עודה (2012) נאמר, כי גם ללא פגעה בגוף או ברכוש אין מוקחת הסכנה הנש��פת מאירועים כגון דא, קל וחומר כאשר – כב uninינו – אירוע פגעה כאמור. על בית המשפט מוטלת החובה לשרש אירועים מסוג זה ולעקור מחשבות מלבים של אלה המהරרים בעשייתם; ענישה מחמירה ומכבידה היא הבטיי המשעי לכך, ויצא הקול ויתריע. על רקע זה סבורנו, כי אין מקום להתערב בתחום הענישה שנקבע בבית המשפט המחויז.

טו. היהם טוען בערעורו, כי במסגרת קביעתו של מתחם הענישה, היה על בית המשפט המחויז לשקל גם את העובדה שמדובר בבגירים-צעירים. לא נוכל לקבל טענה זו. סעיף 40(ג) לחוק העונשין מорנו, כי "בית המשפט יקבע מתחם עונש הולם למעשה העבירה שביצע הנאשם בהתאם לעקרון המנחה, ולשם כך יתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידה הפגעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות ביצוע העבירה כאמור בסעיף 40ט". סעיף 40(ב) לחוק משמענו, כי "בתוך מתחם העונש הולם יגורר בית המשפט את העונש המתאים לנאים, בהתאם בנסיבות שאין קשורות ביצוע העבירה כאמור בסעיף 40יא ...". לפי סעיף 40יא – העוסק כאמור בנסיבות שהאין קשורות ביצוע העבירה – יש להתחשב בין היתר ב"פגיעה של העונש בנאים, לרבות בשל גילו" (ס"ק (1)). צא ולמד, כי גילו של הנאשם לרבעני לגירות עונשו בתוך מתחם הענישה שנקבע, להבדיל מקביעת המתחם עצמו (השו ע"פ 12/7781 פלוני נ' מדינת ישראל (2013), בפסקה 30).

טז. חוששנו גם, כי טענותיהם של המערערים בדבר הפגיעה בעקרון אחידות הענישה אין מצדיקות בנסיבות התערבות, והוא הדין גם בקביעת עונשם בתוך מתחם הענישה ובאיוון שערק בית המשפט המחויז בין כלל השיקולים הרלבנטיים, לרבות גilm של המערערים בעת ביצוע העבירות ולהיעדרו של עבר פלילי.

יז. שאל השואל, מדוע איפוא בכל זאת, חרף האמור, הגענו למסקנה כי יש מקום להקלת מה, סמלית, בעונשם של המערערים? כעולה מן החומר שבפניינו, המערערים מסוגים כאסירים בטעונים, ועל כן אינם זוכים לשיקום או לטיפול סוציאלי. בית משפט זה העיר, וחזר והעיר, בעניין הטיפול באסירים בטעונים שהם קטינים או בוגרים-צעירים (ראו ע"פ 6569/05 הנזכר; ע"פ 10118/06 פלוני נ' מדינת ישראל (2007); ע"פ 1456/07 פלוני נ' מדינת ישראל (2007); ע"פ 4102/08 דירבאס נ' מדינת ישראל (2008); ע"פ 7515/08 מדינת ישראל נ' גורין (2009); ע"פ 5873/09 ביום נ' מדינת ישראל (2010); ע"פ 4682/11 פלוני מדינת ישראל (2012); ע"פ 2337/13 קואסמה נ' מדינת ישראל (2013)). בע"פ 10118 הנזכר הזמן לי לציין, בפסקה (2)(ב), כי:

"היעדר טיפול סוציאלי והיעדר הסדרי לימוד, כפי שמוסר שירות המבחן לנוער כמידע מבית הסוהר, לדעתנו טעון חשיבה ויפה שעיה אחת קודם. חוק הנוער (שפיטה, עונשה ודרכי טיפול תשל"א-1971) מדבר בקティנים בכלל – יהו עבירותיהם אשר יהו – ונדגיש את הנושא הטיפולי. שירות המבחן לנוער נדרש לעניינים של הקטינום, אסירים בטוחנים; השאלה העולה היא מדוע אין בשירות בתי הסוהר הסדרים מתחייבים בתחום הסוציאלי והחינוך, ברוח החוק הנזכר. הדעת נותנת כי איש אינו מעוניין שהקטינום (או צעירים מאוד אחרים) הבאים בשער בית הסוהר ובזקלו נס עבירות בתחום הטרור, יזכו לשדרוג בעברינות, ובית הסוהר יהפוך להם לאוניברסיטה למדעי הטרור, על פי החברה הטרוריסטית בה ישו, בלי שמנגד ישנו ממש, גם אם סיכיו מעורפלים, לטיפול, לתעסוקה, לחינוך. האינטראס אינו של הקטינום או הצעירים בלבד, ואין זה הופך את בית הסוהר, והוא הטוב שביהם לבית הבראה; הדבר הוא אינטראס הציבור, כדי למצות את הסיכוי – גם אם אינם מזהיר בכל המקרים – שהubeiroot hei מעידות נערומים, ונינתן להביא את האנשים לתקוד נורמטיבי ומוסיע. יש בכך גם תרומה לשינויים ברוח חוק הנוער (שפיטה, עונשה ודרכי טיפול) כלפי בעברינים אחרים, מן התחום הפלילי הרגיל". התרשםנו כי גם שירות המבחן לנוער מיחל לכך" (הדגשה במקור).

אלא שלמרבה הצער נדמה, כי עולם כמו לנו וכי הקול היוצא מבית משפט זה לא הצליח להבكيיע את חומות בתי הסוהר, ונוטר – גם לאחר שנים – קול קורא במדבר. אכן בשלב מסוים הודענו שירות המבחן מפי שירות בתי הסוהר כי ישן התחלות של מהלכי טיפול בכגן דא, אך כעולה מן החומר שלפנינו עתה, איננו רואים תמורה של ממש. אכן, אין ביחסו בהצלחה, כשהמדובר בעבירות על רקע אידיאולוגי (ראו דברי השופט ארבל בע"פ 1456/07) אך האם המשמעות היא הרמת ידים? לטעמנו, התשובה אינה בחיוב, וראו הדיון במכלול שם, האסמכתאות וההתיחסות לנושא השיקום. ונזכיר: אין מדובר אך באינטראס של העברינים המורשעים, כי אם גם באינטראס ציבור. על החברה, ובתוך כך על הגורמים הרלבנטיים ברשויות, לחזור כי בשחרורם יפנו בעברינים בטוחניים בדרך הsher ולא להיוASH מכך, והאפיקים השיקומיים-טיפולים למי שיימצאו מתאימים הם בין האמצעים לכך.

על האמור יש להוסיף, כי הטענה שהועלטה בערעורם לפיה נתיתם של הגורמים הרלבנטיים היא שלא להורות על שחרורם המוקדם של עברינים בטוחניים לא נתבררה עד תומה ומן הדברים שנאמרו במהלך הדיון, עולה כי כנראה יש דברים בגנו. ראו הנאמר בע"פ 7515/08 הנזכר, בפסקה י"א:

"ארשה לעצמי גם לתהות על הנאמר לנו, אם אכן מדויק הוא, כי עבריני ביחסן באים לפני ועדות השחרורים לעניין שלישי אך אינם זוכים לשיליש. חוק שחרור על תנאי ממאסר, תשס"א-2001 קובע בסעיף 3 כי שחרור מותנה באיסיכון של שלום הציבור, וכן מונה החוק (סעיף 9) בין שיקולי ועדות השחרורים את הסיכון הצפוי לבטחון המדינה, ונדרשת (פסקה 7) חוות דעת של גורמי הביטחון, בין היתר – אך ראו פסק דין של בית משפט זה (ברוב דעות) ברא"ב 4878/48 מדינת ישראל נ' סמיר (לא פורסם). אכן ישנה הנחה של חשש למסוכנות מי שנדון בעבירות על רקע אידיאולוגי, אך יתכן שלפחות במקרים מסוימים תהא אפשרות ל'חזרה בתשובה אזרחית' והתגערות מאידיאולוגיה טרוריסטית, במובן שתצדיק את השלישי ותפרק את הנחת המסוכנות ...".

על רקע זה סבורנו, כי שיבוצים של המערערים ואנשים מסוגם באגף האסירים בטוחנים, מבלתי שתהא בו היתכנות לאפיק טיפול-כלכלי, ראוי לחשבה אחרת. לפיך, ומבלתי להקל ראש בעבירות החמורים שבנן הורשעו המערערים, ונוכח גלם בעת ביצוע המעשים (19)-בגירים צעירים-והיעדר עבר פלילי, החלתו להקל במידת מה בעונשם, ולהפחית חודשים מעונייני המאסר בפועל שהוטלו עליהם. המאסר על תנאי שהוטל בבית המשפט המחוזי יוגדל לאחד עשר חודשים (במקום תשעה חודשים).

כ. הערעור מתקיים איפוא כמפורט לעלה. עותק מפסק דיןנו זה יועבר ליו"ץ המשפט למשרד, לנציג שירות בתי הסוהר וליו"ץ המשפט לשירות בתי הסוהר לצורך בחינתן של הסוגיות האמורות.

ניתן היום, ט"ו באדר ב התשע"ד (17.3.2014).

שפט

שפט

שפט
